

ASTENS BOEK DEATH VALLEY

Oorlogsgruwel blijft tot de verbeelding spreken. Ook 75 jaar na dato. Met zijn boek 'Death Valley De Peel' voegt Piet Sniijders uit Asten vijftig min of meer persoonlijke belevenissen toe van mensen uit de hele Peelstreek.

Mario Bouwmans
m.bouwmans@ed.nl

Asten

Het eerste slachtoffer van de Tweede Wereldoorlog in de Peel valt dik een half jaar voordat de oorlog uitbreekt. Dienstplichtig soldaat Jacobus Simons uit Swalmen moet uit de drassige Peelmoeke in Neerkant landmijnen opgraven en ze verleggen. Hij struikelt en raakt op een of andere manier een ontstekingsmechanisme. 'De enorme explosie die tot uren in 't rond wordt gehoord, slingert Simons hoog de lucht in.' Hij overlijdt ter plekke.

Als de Duitsers ons land binnentrekken, probeert luitenant Bastiaan de Zeeuw met soldaat Toon van Loon uit Liessel een groep infanteristen te stuiten. Dat doen ze met een mitrailleur vanaf een kanaalboot op de Zuid-Willemsvaart bij Asten. Ze houden het niet. Hij brengt het er levend vanaf. Tien dagen later scheept De Zeeuw met nog eens 1400 soldaten in op de Franse vrachtboot Pavon die 'op volle zee door de Duitse Luftwaffe onder vuur wordt genomen'. Hij springt overboord. Op 2 augustus 1940 'spoelt zijn stoffelijk overschot aan op Terschelling'.

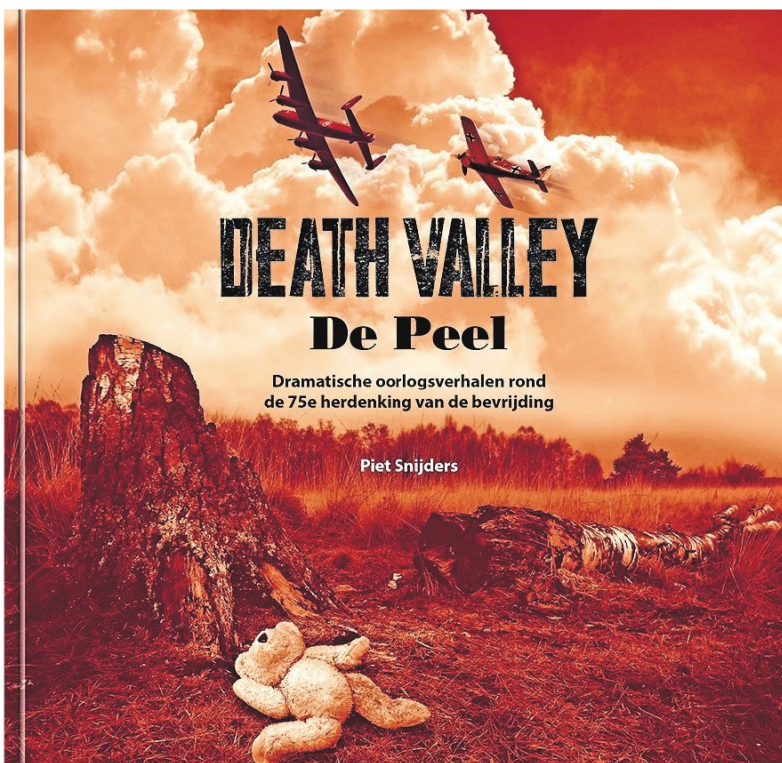
Fatale ongelukken

En zo vertelt het boek *Death Valley De Peel* in vijftig korte, veelal persoonlijke, verhalen wat de Tweede Wereldoorlog aanrichtte in deze contreien. Met een lange reeks slachtoffers tot gevolg, zelfs lang erna nog 'bij fatale ongelukken met oorlogstuig'. De titel verwijst vooral naar de gecrashte vliegtuigen in de Peelmoeke. Sommige verhalen zijn bekend of al eens beschreven in dorpskronieken, andere zijn uit de vergetelheid gehaald met hulp van het slinkende legioen nog levende getuigen. De kracht zit in de bundeling van deze orale historie, die een waardevolle bijdrage aan de regionale geschiedschrijving betekent. Ouderen onder ons zullen er de bevestiging in vinden 'dat het nooit meer mag gebeuren', jongeren zouden er – via school? – kennis van kunnen nemen.

◀ Illustratie uit het boek, een tekening van Tiny van den Eerden in de serie 'De meisjes van Toen' uit de collectie van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven. Ze zijn vlak na de oorlog gemaakt door leerlingen van het St. Catharinalyceum in Eindhoven, die in de tekenles van Karel Vermeeën opdracht kregen hun eigen oorlogservaringen op papier te zetten.

De Peel in oorlog, in vijftig korte verhalen

▲ De omslag van het boek.

▲ De presentatie van het boek met v.l.n.r. Hilko Mak (burgemeester Deurne), Hubert Vos (burgemeester Asten), Tom de Bok (commodore b.d.), Elly Blanksma (burgemeester Helmond), Dilia Blok (burgemeester Someren) en auteur Piet Sniijders. FOTO: ROBFRITSEN

Het boek is er toegankelijk genoeg voor. Dat kun je ook wel overlaten aan Piet Sniijders, die zijn hele werkzame leven voor

deze krant schreef en nu verhalenverteller is bij het Museum Klok & Peel. Het museum markeert met het door Eddy van Dijk (Atelier X)

vlotjes vormgegeven boek en met de bijbehorende expositie de 75ste herdenking van de bevrijding.

'Lelijke mannen'

Sniijders heeft zijn verhalen en enkele bijdragen van onder anderen Elly van Loon-van de Moosdijk uitgesmeerd over vijf parten: mobilisatie, Duitse inval, bezetting, bevrijding en na de oorlog. Het zwaartepunt ligt op de bezetting en bevrijding. Aan de hand van gebeurtenissen in de diverse Peeldorpen schetst hij de gevolgen van de repressie door wat Heusdenaar Jan van Eijk 'die lelijke mannen' noemde die hem de kermis door de neus boorden, de verbeterde strijd in de Peel met name in de herfst van 1944, de willekeur, tragisch verpersoonlijkt door Vlierdense Miet van Otterdijk die een bezoek aan de Helmondse weekmarkt met de dood moet bekopen, de gijzeling van weerloze burgers in Gemert die de Duitsers inzetten als 'menselijk schild', het groeiende verzet, de hulp aan de joden en andere onderduikers, de repercussies zoals de executie van de burgemeesters van Someren en Asten, maar ook de teruggekeerde menselijkheid; Willem Franssen uit Neerkant die twee creperende Duitsers inmaakkers te eten geeft: 'Ik heb m'n hele leven geen mensen zo zien kijken als die twee.'

De vurige verlangde bevrijding brengt niet overal verlossing. Op 'den Brand' in Mierlo sterft de familie Sloots in haar schuilkelder door mortiergranaten, net als een aantal buurtgenoten, één door een verdwaalde kogel. '13 Parochianen kwamen daarbij deerlijk om het leven', schrijft pastoor van Lierop in zijn dagboek. Een dag later – 22 september, 'De dag dat Maria niet

keek' – doodt een granaat acht kinderen in een Ommelse loopgraaf, twee sterven later alsnog aan hun verwondingen. Vier kinderen Klaus en zes kinderen Michiels; na weken sterft moeder Helena Michiels (46) ook. 'Van verdriet, weet heel Ommel.'

Openhartig is het laatste verhaal 'Duivelse dilemma's' waar Sniijders de keuzes van zijn eigen vader Sjef tegen het licht houdt. Als slachtcontroleur werkte die voor de regering en daarmee voor de bezettende macht. 'Sjef hielp iedereen waar hij maar kon. Hij moest varkens wegen en soms slachtte iemand een varken van 150 kilogram en als het dan gewogen werd door controleur Sjef, dan

Welke keuzes had ik gemaakt als ik ervoor had gestaan?

—Piet Sniijders

woog het 37 kilo, of 50, naar gelang de mensen er behoefte aan hadden', schreef zijn vrouw in haar memoires. Koorddanseren met de vrijheid als inzet, noemt Sniijders dat. 'Toch vraag ik mij af: Was vader niet vooral bezig met overleven? En nog maar eens: Welke keuzes had ik gemaakt als ik ervoor had gestaan?'

Death Valley De Peel, P. Sniijders, 144 blz., ISBN978-90-828037-2-3, uitgegeven door Museum Klok & Peel, prijs 19,45 euro, verkrijgbaar in de regionale boekhandels en via www.deathvalleydepeel.nl